

A hand holding a pen is shown writing on a document. The document is overlaid with a grid pattern, suggesting a technical or scientific context. The background is a light, blurred image of the hand and pen.

Stručná charakteristika některých metod výuky

PhDr. Jana Hlinovská, PhD.

A hand holding a pen is shown writing on a document. The document is placed on a light-colored surface, possibly a desk. The image is slightly blurred, giving it a soft, artistic feel. A semi-transparent text box is overlaid on the center of the image, containing the text 'Metody slovní - monologické'.

Metody slovní - monologické

Vysvětlování

- Patří k častým výukovým metodám, používá se v situacích, kdy se učitel nemůže opřít o předchozí studentské zkušenosti
- Vyžaduje postupný, logický, členěný a výstižný výklad, zaměřený na objasnění vnitřních vztahů a zákonitostí
- Počítá s vnitřní aktivitou studentů a očekává od nich vyšší úroveň myšlení, hlavně analýzu a zobecnění, vše za vydatné pomoci učitele
- Vyhovuje zvláště u metody problémového výkladu

Přednáška

- Prezentuje poznatky v souvislém, logicky utříděném a jazykově bezchybném projevu
- Klasická přednáška se skládá ze tří částí: z úvodu (podchycení zájmu, seznámení s problémem), výkladové části a závěrečné části (rekapitulace nosných myšlenek tématu)

Vyprávění

- Zprostředkovává vědomosti výpravným, citově podbarveným způsobem
- Vhodná především pro literární a dějepisné učivo

Instruktaž

- Prezentuje studentům slovní nebo písemnou formou určitý objekt a postupně způsob činnosti s ním
- V podstatě je to teoretický úvod před praktickou činností

A hand holding a pen is writing on a document. The document is part of a binder with visible rings. The image is overlaid with a semi-transparent dark rectangle containing the text 'Slovní metody dialogické'.

Slovní metody dialogické

Slovní metody dialogické

- Základním charakteristickým znakem je těchto metod je rozdělení komunikační aktivity mezi učitele a studenty
- Vzájemné působení a ovlivňování

Podstata dialogu

- Dialog je zaměřen na **zcela určitý cíl**, k němuž směřuje společná činnost všech účastníků dialogu
- V dialogickém dění dochází k **vzájemnému ovlivňování** účastníků – nejen jejich znalostí, ale i jejich postojů
- V dialogickém dění se na jedné straně **vytváří a přetváří** vzájemné vztahy mezi účastníky, na druhé straně se v něm vzájemné vztahy mezi účastníky odrážejí

Rady pro vedení dialogu

- **Naslouchání**
 - věnovat pozornost verbálním i neverbálním projevům
- **Odrážení**
- **Vyjasňování**
 - opětovné prohlášení toho co student řekl
- **Tázání se:**
 - Tažte se otázkou s otevřeným koncem
 - Ptejte se jen jednou otázkou
 - Poskytněte možnost odpovědět
 - Ověřte si odpovědi
 - Dejte oddechový čas
 - Zakončete v pozitivním tónu
- **Hledání příkladů – ilustrace,**
 - vyjádření abstraktivního pojmu

Slovní metody dialogické

- Rozhovor
- Diskuse
- dramatizace

rozhovor

- Základním znakem je střídání otázek a odpovědí všech zúčastněných, předpokládá se aktivita nejenom ze strany učitele, ale také i ze strany studentů
- Může být realizovaná v rovině:
 - Učitel – žák
 - Učitel – žáci
 - Žák – žák

rozhovor

- Vyžaduje dovednost formulovat otázky
 - Tj. respektovat stručnost, srozumitelnost, jazykovou správnost, variabilitu,
- Je žádoucí aby otázky sledovaly plnění stanoveného cíle (otázky motivační, expoziční, fixační, diagnostické)
 - Od žáků je nutné vyžadovat odpovědi obsahové a jazykově správné, avšak při respektování dostatečného času pro studenta na přípravu odpovědi, zvláště u pomalejších typů

diskuse

- Vzájemná komunikace **mezi učitelem a studenty, mezi studenty** navzájem při řešení didaktického problému
- Metoda **předpokládá u všech zúčastněných určitou sumu vědomostí** vztahující se k řešenému problému
- Jde o **funkční metodu širšího významu** a to nejenom pro oblast vzdělávání, ale také pro rozvoj poznávacích funkcí (identifikace, diskriminace, analýza, induktivní a deduktivní myšlení)
- Pro získání dovedností **práce v týmu**, pro rozvoj vzájemné komunikace, posilování sociálních vazeb mezi učitelem a žáky mezi studenty navzájem

dramatizace

- Názorné předvedení události či příběhu děje – převážně podle osobních představ aktéra
- Vhodná metoda pro rozvoj kreativity, pro celkové psychické uvolnění žáků a posilování sociálních vazeb ve třídě

A hand holding a pen is shown writing on a document. The document is overlaid with a grid pattern, suggesting a technical or scientific context. The background is a light, neutral color.

Metoda práce s učebnicí, s knihou

Metoda práce s učebnicí, s knihou

- Dovednost správně **pracovat s textem**, zvyšuje se jeho učební aktivita
- Metoda by měla být **pravidelně používána** ve výuce, aby si postupně upevnili tuto nezbytnou dovednost
- **Není povinností** učitele veškerou látku z učebnice prezentovat
- Učitel vybrané kapitoly může student **samostatně prostudovat**, vypracovat konspekty
- **V první fázi je žádoucí, zhodnotit** a poukázat na pozitivní aspekty i na nedostatky a naznačit další postup při upevňování tohoto algoritmu

A close-up, slightly blurred photograph of a person's hands using a compass and ruler to draw a diagram on a grid. The person is holding a pen and appears to be in the process of drawing a circle or a specific geometric shape. The background is a light-colored grid, and the overall scene is brightly lit.

Metody názorně demonstrační

Metody názorně demonstrační

- Opírá se o názor, často o pasivní pozorování jevů, jsou důležité především pro prvopočáteční fázi poznání, které začíná často prožitkem a vjemem

Metody názorně demonstrační – obecné požadavky

- 1) Na předvedení je třeba předem naplánovat potřebné materiály, pomůcky a pověřit fungování technických zařízení
- 2) Zlaté pravidlo - požaduje podle možností překládat předměty co největším počtu smyslů – poznat po všech stránkách
- 3) Složitější předvádění je nutné rozložit v jednodušší složitější prvky

Metody názorně demonstrační – obecné požadavky

- 4) Předvádění má probíhat v přiměřeném tempu, má být přístupné všem studentům, kterým je určeno
- 5) Pokud to dovoluje charakter předvádění jevů, je účelné zapojit do předvádění studenty
- 6) Při předvádění nemají být studenti pasivní, proto je učitel aktivizuje ke spolupráci, podněcuje je k otázkám

Metody názorně demonstrační – obecné požadavky

- 7) Po jednotlivých fázích předvádění se osvědčuje prověřovat, zda bylo učivo pochopeno - při nejasnosti nebo nepochopení je nutno obtížné prvky a části znovu předvést
- 8) Výsledek předvádění závisí mimo jiné také na tom, jak se předvádění vhodně a výstižně doplňuje slovním vysvětlováním

Metody názorně demonstrační – obecné požadavky

- 9) Po ukončení předvádění studenti mají sami shrnout hlavní poznatky – nesprávnosti učitel opraví, nedostatky doplní
- 10) V průběhu předvádění si studenti pořizují zápisky, zachycují předváděný děj v kresbách, v schématech, náčrtech apod.
- 11) Každý předváděný předmět se musí studentům demonstrovat tak, aby mohli dobře vnímat

Metody názorně demonstrační – obecné požadavky

- 12) Názorniny je třeba předkládat studentům ve vhodnou dobu tj. nikdy před začátkem výkladu
- 13) Studenti si hlouběji osloví učivo, předvádí se jim jev ve vývoji, v činnosti, v souvislosti s reálnou skutečností, v přirozeném prostředí

Didaktické hry

- Alternativní přístup
- Herní situace
- Soutěžní hry
- Příprava značně složitá

A close-up, slightly blurred photograph of a person's hand holding a pen and writing on a document. The document has a grid pattern. The image is overlaid with a semi-transparent white rectangular area containing the text 'Děkuji za pozornost'.

Děkuji za pozornost